

PLAN ZA ZDRAVLJE ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2025. DO 2027. GODINE

*Spajamo ljude, znanja i politike koji za svoje
građane žele osigurati zdravlje!*

*Skupština Istarske županije donijela je Odluku o prihvaćanju
ovog dokumenta dana xxxx godine*

Pula, prosinac 2024.

SADRŽAJ

1. Uvodni dio	3
2. Slika zdravlja Istarske županije	6
3. Plan zdravstvene zaštite Istarske županije od 2025. do 2027. godine	7
4. Plan promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije od 2025. do 2027. godine	11
5. Završne odredbe	28

1. UVODNI DIO

Plan za zdravlje Istarske županije od 2025. do 2027. godine je dokument kojim se definira županijska zdravstvena politika za razdoblje od 2025. do kraja 2027. godine. Predstavlja sveobuhvatni plan rada i razvoja zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji. Usmjeren je na potrebe korisnika te na razvoj međusektorske suradnje. U njegovom stvaranju i implementaciji sudjeluju predstavnici lokalne samouprave, zdravstva i socijalne skrbi te udruga građana. Na taj se način razvija čitava infrastruktura mreža za podršku zdravstvenim programima. Resursi se usmjeravaju na područja u kojima su detektirane najveće potrebe i u kojima su intervencije najučinkovitije.

Plan za zdravlje Istarske županije se donosi na temelju zakonskih obveza iz *Zakona o zdravstvenoj zaštiti RH*, *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* i brojnih drugih zakona i pod-zakonskih akata koji su spomenuti u njemu, a u skladu s *Provedbenim programom Istarske županije*. Priprema ga Upravni odjel za zdravstvo Istarske županije u suradnji sa Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Istarske županije. Prijedloge *Plana zdravstvene zaštite* i *Plana promicanja zdravlja prevencije i ranog otkrivanja bolesti* potvrđuje Savjet za zdravlje Istarske županije. Na sve te dokumente očituju se i građani putem savjetovanja za javnost. Na kraju cijelog procesa, Skupština Istarske županije donosi cjelokupni *Plan za zdravlje Istarske županije*.

Tijekom prethodnih planskih razdoblja (2005-2010; 2011-2013; 2013-2016; 2017-2020 i 2021-2024), osigurani su novi izvori financiranja izvan županijskog proračuna; postavljen je jasan okvir za suradnju s ključnim dionicima političkog, upravnog, stručnog i civilnog sektora; uvedena je viša razina izvršavanja javnozdravstvenih funkcija u županiji; a u sve faze procesa razvoja javnozdravstvene politike bile su uključene i lokalne zajednice.

Od 2017. do 2024. godine Istarska županije je donosila svoje zdravstvene planove zajedno sa socijalnim planom u objedinjenom dokumentu – *Planu za zdravlje i socijalno blagostanje Istarske županije*. Temeljem upute *Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike* županijski socijalni planovi za naredno plansko razdoblje u svim županijama se izrađuju primjenom jedinstvene metodologije u sklopu EU projekta te se ove godine po prvi puta Socijalni plan Istarske županije priprema kao zaseban dokument, a izbor županijskih prioriteta iz područja socijalne skrbi organizira na posebnom skupu.

U prethodnim planskim razdobljima ustrojena su posebna županijska tijela – Tim za zdravlje Istarske županije kao operativno tijelo te Savjet za zdravlje Istarske županije kao stručno tijelo, koja su doprinijela inovativnom pristupu u rješavanju problema te povećanju broja i poboljšanju kvalitete zdravstvenih usluga. Neka od tih rješenja prepoznata su u stručnim krugovima u zemlji i inozemstvu, kao i u resornim ministarstvima te su uvedena u odgovarajuće zakone, nacionalne programe i organizacijske oblike unutar nacionalnih sustava.

Na osnovi ovog trogodišnjeg plana donose se godišnje operativne razrade aktivnosti u kojima su preciznije definirane aktivnosti, zadaci, odgovorni izvršitelji, pokazatelji ishoda i financijsko planiranje pojedinih zadataka. Izvješća o realizaciji operativnih planova se također donose na godišnjoj razini.

1.1 Struktura Plana

Glavne cjeline *Plana za zdravlje Istarske županije od 2025. do 2027. godine*:

1. **Uvodni dio** u kojem se opisuju osnovne odrednice na kojima se Plan temelji, način njegovog donošenja, struktura Plana te misija i vizija Plana.
2. **Slika zdravlja Istarske županije** kao neophodna podloga za kvalitetnije donošenje Plana zdravstvene zaštite i Plana promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti. U njoj se definiraju osnovne odrednice zdravlja (demografske, javnozdravstvene, društvene) u obliku korisnih i praktično upotrebljivih statističkih podataka.
3. **Plan zdravstvene zaštite Istarske županije** koji se donosi na temelju zakonskih odredbi i kojim se definira provođenje zdravstvene zaštite u sustavu zdravstvene djelatnosti s posebnim naglaskom na osiguravanju očekivane učinkovitosti i kvalitete opreme, prostora, kadrova i usluga u zdravstvu.
4. **Plan promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije** čije je donošenje definirano *Zakonom o zdravstvenoj zaštiti*. U njemu je prikazan program mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti: zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjećivanje; sistematski pregledi, skriningi i ostale aktivnosti u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti; mjere za stvaranje okoliša koje podupire zdravlje te mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti koje ujedno predstavljaju *Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije od 2025. do 2027. godine*. Osim toga, u ovom su dijelu Plana prikazani i županijski javnozdravstveni prioriteti na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u Istarskoj županiji.
5. **Završni dio** s pregledom literature i kraticama.

1.2 Vizija i misija Plana za zdravlje Istarske županije

VIZIJA

Istarska županija je zajednica koja prepoznaje potrebe svojih građana u kojoj se kvaliteta života ostvaruje na načelima solidarnosti i pravičnosti, kroz ujednačen razvoj i dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga, u sigurnom i zdravom okolišu s ciljem unaprjeđenja i očuvanja zdravlja te socijalne dobrobiti za sve.

MISIJA

Spajamo ljude, znanja i politike koji za svoje građane žele osigurati zdravlje!

- Spajamo ljude, znanja i politike kako bismo stvorili socijalno i prirodno okruženje u očuvanju zdravlja i osigurali dostupnost socijalnih i zdravstvenih usluga svima na načelu ravnopravnosti i solidarnosti s ranjivim skupinama.
- Podižemo razinu zdravstvene pismenosti stanovnika Istarske županije s ciljem osiguranja zdravog, aktivnog i kvalitetnog života.

- Potičemo interdisciplinarni i međusektorski pristup radi interesnog okupljanja i mobilizacije aktera u zajednici i njihovog participiranja u razvoju učinkovitih zdravstvenih i socijalnih programa te stvaranja mreža međusobne podrške.
- Delegiramo uspješne programe relevantnim ustanovama radi osiguranja stabilnog i dugoročnog sustava upravljanja procesima, a time i kvalitetnijeg upravljanja Planom za zdravlje.
- Suradujemo sa stručnom javnošću oko tema relevantnih za zdravlje i time stvaramo novu javnu sferu koja omogućuje veću vidljivost Plana za zdravlje, ali i doprinosi donošenju kvalitetnih zdravstvenih i socijalnih politika u Istri.
- Stvaramo preduvjete za učinkovitiji, kvalitetniji i održiviji zdravstveni sustav, koji svim stanovnicima osigurava izvrsnu dostupnost skrbi i zdravstvenim uslugama.

2. SLIKA ZDRAVLJA ISTARSKJE ŽUPANIJE

Slika zdravlja Istarske županije je dokument koji priprema Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije. U cilju obuhvata najaktualnijih podataka, rok za pripremu Slike zdravlja ističe u prosincu 2024. godine. Taj će se dokument uvrstiti u konačnu verziju *Plana za zdravlje Istarske županije od 2025. do 2027. godine* koja će se poslati na usvajanje od strane Skupštine Istarske županije.

3. PLAN ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2025. DO 2027. GODINE

Sukladno *Zakonu o zdravstvenoj zaštiti* (NN 100/18, 125/19, 133/20, 147/20, 136/21, 119/22, 156/22, 33/23, 145/23 i 36/24) **zdravstvena zaštita** obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje, zdravstvenu njegu, rehabilitaciju i palijativnu skrb.

Planom zdravstvene zaštite koji se donosi na temelju analize stanja zdravlja stanovništva i zdravstvenih potreba stanovništva, definira se provođenje zdravstvene zaštite u sustavu zdravstvene djelatnosti s posebnim naglaskom na osiguravanju očekivane učinkovitosti i kvalitete opreme, prostora, kadrova i usluga u skladu sa standardima Republike Hrvatske i Europske unije.

Plan zdravstvene zaštite Istarske županije nastao je na temelju zakonske odredbe iz članka 11. *Zakona o zdravstvenoj zaštiti* (NN 100/18, 125/19, 133/20, 147/20, 136/21, 119/22, 156/22, 33/23, 145/23 i 36/24) te sukladno *Planu zdravstvene zaštite Republike Hrvatske* (NN 19/20), *Nacionalom planu razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine* (Ministarstvo zdravstva 09.12.2021. godine), *Provedbenog programa Istarske županije 2022.-2025.* (SN IŽ 34/21) i novonastale *Slike zdravlja Istarske županije*.

Očuvanje i unaprjeđenje zdravlja te sprječavanje i rano otkrivanje bolesti, sukladno zakonskoj obvezi, detaljnije su razrađeni u *Planu promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije*, uz poseban naglasak na mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti u *Programu mjera za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije za 2025.-2027. godinu*.

Plan zdravstvene zaštite Istarske županije sadrži:

1. ciljeve i načela zdravstvene zaštite;
2. osnove održavanja i razvoja zdravstvene djelatnosti po svim razinama zdravstvene zaštite;
3. osnove razvoja sustava zdravstvene zaštite s naglaskom na mjere provođenja zdravstvene zaštite koje su vezane za prava, obveze i zadaće Istarske županije;
4. prioritetna razvojna područja;
5. zdravstvene potrebe stanovništva od posebnog interesa za Istarsku županiju;
6. specifične potrebe i mogućnosti ostvarivanja zdravstvene zaštite na području s razvojnim posebnostima te
7. nositelje, izvore financiranja i rokove.

3.1 CILJEVI I NAČELA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Ciljevi provedbe Plana zdravstvene zaštite Istarske županije jesu zaštita i unaprjeđenje zdravlja stanovništva Istarske županije u cjelini, povećanje očekivanog trajanja života i smanjenje smrtnosti, povećanje broja godina života bez bolesti i/ili invalidnosti te osiguravanje najviše moguće razine tjelesnog i psihičkog zdravlja. To se postiže osiguravanjem visoko kvalitetne zdravstvene zaštite na svim razinama sustava zdravstvene djelatnosti.

Načela organiziranja zdravstvene zaštite uključuju:

1. sveobuhvatnost (uključivanje cjelokupnog stanovništva u provedbu mjera zdravstvene zaštite)
2. kontinuiranost (neprekidna zdravstvena zaštita kroz sve životne dobi)
3. dostupnost (podjednaki uvjeti zdravstvene zaštite na cijelom teritoriju županije)
4. cjeloviti pristup primarne zdravstvene zaštite te specijalizirani pristup ostalih razina zdravstvene zaštite
5. supsidijarnost (pružanje usluga na najnižoj mogućoj razini)
6. funkcionalna integracija (suradnja svih ustanova).

3.2 OSNOVE ODRŽAVANJA I RAZVOJA ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI NA SVIM RAZINAMA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Zdravstvena zaštita u Istarskoj županiji osigurava se i provodi u jedinstvenom sustavu zdravstvene djelatnosti na primarnoj i sekundarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda. Te su razine međusobno funkcionalno povezane i usklađene u svom djelovanju pružanja cjelovite zdravstvene zaštite.

Po članku 30. *Zakona o zdravstvenoj zaštiti* **zdravstvena zaštita na primarnoj razini** pruža se kroz djelatnosti: opće/obiteljske medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, preventivno-odgojnih i specifičnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata, javnog zdravstva, zdravstvene zaštite žena, dentalne zdravstvene zaštite, dentalnih laboratorija, higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite, medicine rada i sporta, zaštite mentalnoga zdravlja, izvanbolničkog liječenja mentalnih bolesti i poremećaja, uključujući ovisnosti, logopedije, patronažne zdravstvene zaštite i sestričkih savjetovališta, zdravstvene njege u kući, primaljske skrbi, fizikalne terapije, radne terapije, hitne medicine, sanitetskog prijevoza, palijativne skrbi, ljekarništva, radiološke i laboratorijske dijagnostike, telemedicine, zdravstvene ekologije, sanitarnog inženjerstva i psihološke djelatnosti.

Zdravstvena djelatnost na **sekundarnoj razini** obuhvaća specijalističko-konzilijarnu i bolničku djelatnost. Specijalističko-konzilijarna djelatnost u odnosu na zdravstvenu djelatnost na primarnoj razini obuhvaća složenije mjere i postupke u pogledu prevencije, dijagnosticiranja te liječenja bolesti i ozljeda, provođenja ambulantne rehabilitacije te medicinske rehabilitacije u kući korisnika, odnosno korisnika u ustanovama za socijalnu skrb te zdravstvene njege. Bolnička djelatnost obuhvaća dijagnosticiranje, liječenje i medicinsku rehabilitaciju, zdravstvenu njegu te boravak i prehranu bolesnika i druge djelatnosti koje su u funkciji obavljanja osnovne djelatnosti zdravstvenih ustanova. (članci 32. do 34. *Zakona o zdravstvenoj zaštiti*).

Zdravstvena djelatnost na **razini zdravstvenih zavoda** u Istarskoj županiji obuhvaća Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije i Nastavni zavod za hitnu medicinu Istarske županije.

Održavanje i razvoj zdravstvene djelatnosti na svim razinama zdravstvene zaštite utemeljen je na zakonskim odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti* i *Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske*.

Aktivnosti:

1. održavanje i poboljšanje kvalitete prostora i opreme po ugovornim zdravstvenim djelatnostima (izgradnja novih ili adaptacija postojećih kapaciteta zdravstvenih ustanova; osuvremenjivanje medicinske opreme radi prilagodbe suvremenim

- standardima liječenja i novih tehnologijama, kao i poboljšanje uvjeta boravka u ustanovama i ostalih usluga)
2. prilagođavanje svih objekata i opreme ekološkim standardima radi poboljšanja energetske učinkovitosti
  3. održavanje i unaprjeđenje kvalitete postojećih usluga do najviše moguće razine i razvijanje novih (dijagnostika, mjere preventivne zdravstvene zaštite, postupci liječenja...) te poboljšanje njihove dostupnosti
  4. daljnji razvoj informatičkoga sustava i telemedicine
  5. jačanje upravljačkog kapaciteta te provođenje sustava upravljanja kvalitetom
  6. unapređenje organizacije zdravstvenog sustava sukladno aktualnim potrebama
  7. poticanje funkcionalne integracije i međusektorske suradnje u zdravstvu te zdravstvenog s drugim sektorima
  8. koordinacija suradnje ravnatelja zdravstvenih ustanova međusobno i sa ravnateljima ustanova socijalne skrbi
  9. osiguravanje podrške zdravstvenim ustanovama pri prijavama na EU fondove
  10. izobrazba i usavršavanje radnika u sustavu zdravstva.

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova i ispunjenja njihovih proračuna posebno u dijelovima koji se odnose na opremanje i infrastrukturu, na nove usluge i ostale aktivnosti vezane za razvoj djelatnosti
2. godišnja izvješća NZZJŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (nove i poboljšane usluge)
3. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ
4. zapisnici sa sjednica Savjeta za zdravlje IŽ i sa sastanaka koordinacije ravnatelja

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, RH/MZ, EU fondovi

3.3 OSNOVE RAZVOJA SUSTAVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE S NAGLASKOM NA MJERE PROVOĐENJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE KOJE SU VEZANE ZA PRAVA, OBVEZE I ZADAĆE ISTARSKE ŽUPANIJE

Osnove razvoja sustava zdravstvene zaštite s naglaskom na mjere provođenja zdravstvene zaštite koje su vezane za prava, obveze i zadaće na regionalnoj razini utemeljene su na zakonskim odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske* te na nacionalnom *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite*.

Aktivnosti:

1. provođenje mjera zdravstvene zaštite u svim djelatnostima po *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite* i osiguravanje njihovog provođenja i dostupnosti svim građanima (mjere na primarnoj i sekundarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda, uključujući javnozdravstvenu djelatnosti i zdravstvenu ekologiju)
2. popunjavanje mreže javne zdravstvene službe te davanje prijedloga i mišljenja nadležnim tijelima vezano za izmjene i dopune mreže
3. provođenje transplantacijskih programa

4. organiziranje mrtvozorničke službe
5. objedinjena javna nabava ustanova
6. organiziranje posebnih dežurstava

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova i ostvarenja njihovih proračuna,
2. polugodišnja i godišnja izvješća NZZJŽ,
3. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ,
4. godišnja izvješća Povjerenstva za nadzor nad radom mrtvozornika na području Istarske županije o obavljenim obdukcijama i radu mrtvozorničke službe,
5. izvješća iz HZZO-a o stanju popunjenosti mreže javne zdravstvene službe,
6. broj donora organa i broj transplantiranih pacijenata iz Istre na godišnjoj razini.

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ; Savjet za zdravlje IŽ; zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost, udruge i privatni zdravstveni radnici

Izvori financiranja: Istarska županija, Republika Hrvatska/Ministarstvo zdravstva, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

3.4 PRIORITETNA RAZVOJNA PODRUČJA

Prioritetna razvojna područja *Plana zdravstvene zaštite IŽ* su utemeljena na *Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Nacionalom planu razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Planu zdravstvene zaštite Republike Hrvatske* te su usklađena sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Provedbenog programa Istarske županije*.

Aktivnosti:

1. planiranje mjera zadržavanja kadrova i rješavanja problema nedostatka potrebnih ljudskih resursa u zdravstvenim ustanovama putem posebnog *Programa mjera za zadržavanje i privlačenje ljudskih resursa u javnim zdravstvenim ustanovama i domovima za starije Istarske županije*
2. prioritetno ulaganje u:
  - a) razvoj i jačanje primarne zdravstvene zaštite kao temelj zdravstvenog sustava i središte integracija (jačanje uloge doma zdravlja, razvoj savjetova i dispanzera u IDZ-u);
  - b) infrastrukturu koja osigurava bolju dostupnost i kvalitetu zdravstvenih usluga;
  - c) unapređenje koordinacije i integracije svih razina i dijelova zdravstvenog sustava, uključujući informatičku povezanost.
3. podržavanje provođenja projekata unapređenja zdravlja od strane ustanova i udruga, uključujući EU projekte ustanova.

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova te ispunjenje njihovih proračuna
2. godišnja izvješća NZZJŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji koji se odnose na prioritetna područja
3. izvješća ustanova i udruga o provođenju projekata
4. izvješće rada UO za zdravstvo i socijalnu skrb IŽ, UO za gospodarstvo IŽ i UO za obrazovanje IŽ
5. izvješća godišnjih OPA Plana za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ
6. zapisnici sa sjednica Savjeta za zdravlje IŽ

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrbi IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene i ostale ustanove, privatni zdravstveni radnici, biskupija, udruge, UO za gospodarstvo IŽ, UO za obrazovanje IŽ, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, EU fondovi, HZZO, RH/MZ

3.5 ZDRAVSTVENE POTREBE STANOVNIŠTVA OD POSEBNOG INTERESA ZA ISTARSKU ŽUPANIJU

Zdravstvene potrebe stanovništva od posebnog interesa za Istarsku županiju odnose se najvećim dijelom na prioritetna razvojna područja iz ranijih planskih razdoblja tijekom kojih su razvijane nove usluge, iznad nacionalnih standarda, sukladno posebnim interesima i potrebama stanovništva Istarske županije. Novo stvorene usluge su implementirane i jednim dijelom institucionalizirane unutar zdravstvenih ustanova, a Istarska županija i dalje ulaže u njihov razvoj i implementaciju sukladno *Provedbenom programu Istarske županije*.

Aktivnosti:

1. koordiniranje razvoja palijativne i hospicijske skrbi
2. primarna, sekundarna i tercijarna prevencija kardiovaskularnih bolesti
3. prevencija i rano otkrivanje zloćudnih bolesti
4. prevencija i izvanbolničko liječenje ovisnosti
5. zaštita mentalnog zdravlja
6. prevencija i suzbijanje zaraznih bolesti
7. organizacija hitne medicinske pomoći i sanitetskog prijevoza iznad standarda ugovorenog sa HZZO-om

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova te ispunjenje njihovih proračuna
2. godišnja izvješća NZZJZ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji koji se odnose na potrebe stanovništva od posebnog interesa
3. izvješća ustanova i udruga o provođenju projekata
4. izvješća godišnjih OPA Plana za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrbi IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene i ostale ustanove, privatni zdravstveni radnici, biskupija, udruge, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, EU fondovi, HZZO, RH/MZ, biskupija/Caritas

3.6 SPECIFIČNE POTREBE I MOGUĆNOSTI OSTVARIVANJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE NA PODRUČJU S RAZVOJNIM POSEBNOSTIMA

Specifične potrebe i mogućnosti ostvarivanja zdravstvene zaštite na području s razvojnim posebnostima u Istarskoj županiji se odnose na pojačanu zdravstvenu zaštitu tijekom turističke sezone. Te su mjere utemeljene na zakonskim odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske* te na nacionalnom *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite*.

Aktivnosti:

1. organiziranje i financiranje pojačane zdravstvene zaštite tijekom turističke sezone kroz rad turističkih ambulanti i dodatnih timova hitne medicinske pomoći

Pokazatelji ishoda:

1. izvješća o programu rada zdravstvenih ustanova te ispunjenje njihovih proračuna
2. godišnja izvješća NZZJZ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji koji se odnose na zdravstvenu zaštitu turista
3. izvješća ustanova o provođenju projekata
4. izvješća godišnjih OPA Plana za zdravlje i socijalno blagostanje IŽ

Nositelji: UO za zdravstvo i socijalnu skrbi IŽ, Savjet za zdravlje IŽ, zdravstvene i ostale ustanove, privatni zdravstveni radnici, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji

Izvori financiranja: Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji, HZZO, RH/MZ, Ministarstvo turizma, dio sredstava iz turističke pristojbe

3.7 NOSITELJI, IZVORI FINANCIRANJA I ROKOVI

Nositelji

Nositelji zadaća za ostvarivanje *Plana zdravstvene zaštite IŽ* jesu Istarska županija kroz upravne odjele i Savjet za zdravlje IŽ te jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji uz podršku Ministarstva zdravstva i HZZO-a.

Provedbu ovoga Plana osiguravaju nositelji zdravstvene djelatnosti - zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici na način i pod uvjetima propisanim nacionalnim *Zakonom o zdravstvenoj zaštiti*, *Planom zdravstvene zaštite RH* te primjenom mjera utvrđenih *Planom i programom mjera zdravstvene zaštite RH*.

Ti nositelji u Istarskoj županiji djeluju unutar mreže javne zdravstvene službe ili izvan nje u skladu s odredbama *Zakona o zdravstvenoj zaštiti*.

Mrežom javne zdravstvene službe određen je potreban broj zdravstvenih ustanova te privatnih zdravstvenih radnika s kojima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje sklapa ugovor o provođenju zdravstvene zaštite u Istarskoj županiji, kao i potreban broj postelja i zdravstvenih timova po djelatnostima.

Izvori financiranja

Sredstava za ostvarivanje *Plana zdravstvene zaštite IŽ* osiguravaju Republika Hrvatska, Istarska županija, jedinice lokalne samouprave u Istarskoj županiji i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Osiguravanje sredstava za pojedine aktivnosti od strane tih nositelja definirane su u članku 12. *Plana zdravstvene zaštite Republike Hrvatske*.

Prema navedenom članku **Istarska županija** je zadužena za osiguravanje sredstava za provođenje javnozdravstvene, epidemiološke i zdravstveno-ekološke djelatnosti te prevenciju bolesti na svom području; provođenje mjera zdravstvene ekologije i to: ispitivanje hrane i predmeta opće uporabe, ispitivanje vode za ljudsku potrošnju, ispitivanje štetnih utjecaja

onečišćenja zraka na zdravlje ljudi, ispitivanje buke i ispitivanje onečišćenja tla te voda namijenjenih kupanju i rekreaciji; za hitnu medicinu na svojem području (ako to ne osigurava Republika Hrvatska); za organizaciju i rad mrtvozorničke službe; te djelomično za provođenje mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite za vrijeme turističke sezone i mjera zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima uz osiguravanje povećanog broja timova hitne medicinske službe tijekom turističke sezone.

Županija uz jedinice lokalne samouprave osigurava sredstva za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova – prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava te informatizaciju zdravstvene djelatnosti, sukladno planu i programu mjera zdravstvene zaštite i mreži javne zdravstvene službe kao i za pokriće gubitaka zdravstvenih ustanova čiji su osnivač.

Osim toga, Istarska županija osigurava sredstva za zdravstvenu zaštitu svojih stanovnika iznad standarda utvrđenih obaveznim zdravstvenim osiguranjem na raznim područjima koja se najvećim dijelom odnose na razvijanje i održavanje aktivnosti vezanih za županijske prioritete iz aktualnog i iz ranijih planskih razdoblja.

Rokovi

Rok za ostvarivanje ovog Plana zdravstvene zaštite Istarske županije je 31. prosinac 2027. godine, uz mogućnost produženja do 31. prosinca 2030. godine (uz manje potrebne revizije).

4. PLAN PROMICANJA ZDRAVLJA, PREVENCIJE I RANOG OTKRIVANJA BOLESTI ISTARSKE ŽUPANIJE OD 2025. DO 2027. GODINE

1) Uvodni dio

Plan promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti Istarske županije od 2025. do 2027. godine (dalje: Plan promicanja zdravlja) predstavlja podlogu za sve mjere i postupke koje se na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti obavezno provode u Istarskoj županiji. Sukladno zakonskoj obvezi, on je izdvojen iz *Plana zdravstvene zaštite IŽ*, s ciljem da se segment planiranja zdravstvene zaštite koji se odnosi na unaprjeđenje zdravlja i sprječavanje razvoja i napredovanja bolesti detaljnije naglasi i razradi.

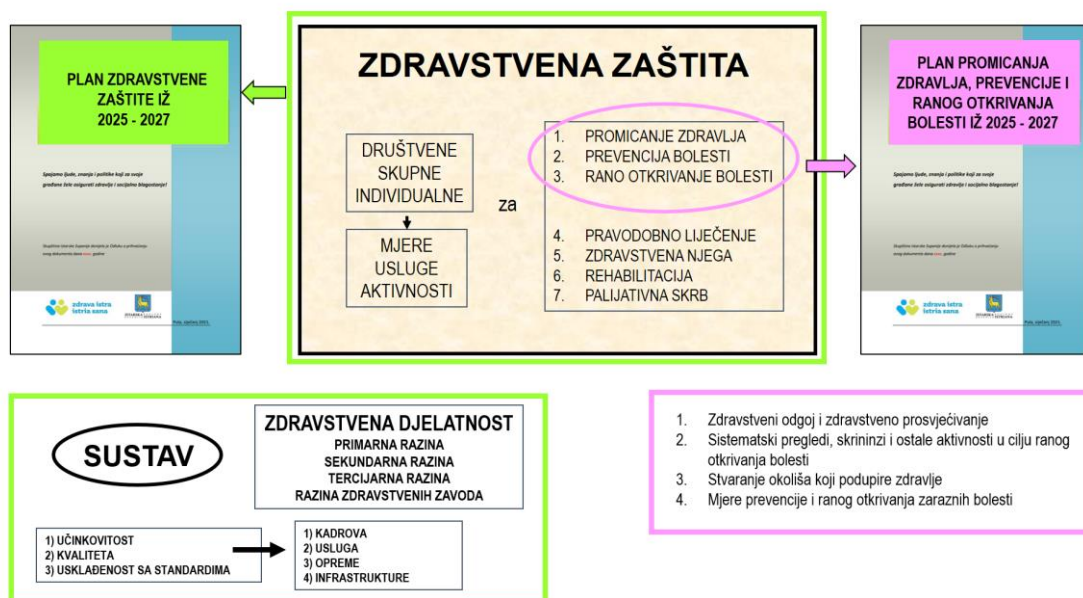
Ovaj trogodišnji Plan promicanja zdravlja se sastoji od tri glavne cjeline:

- 1) Uvodnog dijela;
- 2) Programa mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti i
- 3) Plana prioritarnog razvoja promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u Istarskoj županiji.

Na godišnjoj će se razini donositi detaljni operativni planovi aktivnosti vezani za treću cjelinu u kojoj se obrađuju županijski javnozdravstveni prioriteti vezani za promociju zdravlja, prevenciju i rano otkrivanje bolesti, kao i izvješća o njihovoj provedbi.

U tim će se operativnim razradama točno definirati ciljevi, aktivnosti i mjere na godišnjoj razini, načini izvršenja, pokazatelji ishoda, financijsko planiranje i nositelji odgovornosti pojedinih zadataka u zdravstvenoj zaštiti.

Shematski prikaz odnosa Plana promicanja i Plana zdravstvene zaštite IŽ:

KLJUČNE DEFINICIJE

Ključni pojmovi ovog dijela *Plana za zdravlje* čije razumijevanje određuje pravilno provođenje promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti jesu zdravlje i bolest.

Bolest predstavlja poremećaj normalnih zbivanja u organizmu, odnosno nepravilno odvijanje životnih funkcija ili rada organa koji dovode do boli i nemoći. **Zdravlje** je, pak puno više od same odsutnosti bolesti i iznemoglosti. Ono predstavlja stanje potpunog tjelesnog, društvenog, umnog, osjećajnog i duhovnog blagostanja. Uz to, njega određuju i ekonomska, radna i okolišna komponenta. Zdravlje je dinamična vrijednost i ono uvijek može napredovati. Čak i onda kada čovjek ne osjeća nikakvu bol ili nemoć, bolje zdravlje znači više energije, sretniji i smireniji život, kvalitetnije biokemijske procese na staničnoj razini, uravnoteženije i zrelije osjećaje, bistrije razmišljanje i zaključivanje, kvalitetnije međuljudske odnose, te usporavanje procesa koji vode organizam u bolest ili brže starenje.

Zdrav, aktivan i kvalitetan život su naša vizija i ideal kome težimo za sve stanovnike Istarske županije. U cilju postizanja tog ideala, neophodno je promicanje njihove zdravstvene pismenosti. Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije **zdravstvena pismenost** podrazumijeva sposobnost pojedinca da razumije, obrađuje i učinkovito koristi zdravstvene informacije kako bi donio informirane odluke o svom zdravlju i zdravstvenoj skrbi.

Mjere promicanja zdravlja su orijentirane zdravlju i resursima koji ga podupiru i osiguravaju njegovo očuvanje; dok je prevencija usmjerena na bolest, odnosno na sprječavanje njenog nastanka i napredovanja, djelovanjem na poznate uzroke bolesti i specifične rizične čimbenike. Rano otkrivanje bolesti je, kao dio prevencije, od iznimne važnosti zbog pravovremenog liječenja s pozitivnim ishodom. Unatoč različitim polaznim točkama, svi ti procesi teže ka istom cilju - poboljšanju cjelovitog zdravlja čovjeka.

Promicanje zdravlja je proces osposobljavanja ljudi da uvećaju mogućnost ovladavanja (kontrole) nad svojim zdravljem. Ideja promocije zdravlja podrazumijeva stvaranje potencijala za dobro zdravlje prije nego što zdravstveni problem ili ugroženost zdravlja nastupi. Međutim, ona je namijenjena i zdravim i bolesnim osobama, jer pomaže pojedincima da unaprijede vlastito zdravlje unatoč stanju u kojem se trenutačno nalaze, te da preuzmu odgovornost za svoje zdravstveno stanje i povećaju kontrolu nad njim. Promicanje zdravlja uključuje aktivnosti kao što su zdravstveni odgoj i prosvjećivanje (zdravstveno opismenjavanje), stvaranje okoliša koji podupire zdravlje, intervencije vezane za životne navike te promjene zdravstvenog ponašanja i načina života pojedinaca i zajednice.

Prevencija bolesti s druge strane uključuje aktivnosti kojima se pokušavaju spriječiti početak ili napredak određene bolesti ili nemoći. Ovisno o fazi bolesti u kojoj smo intervenirali, prevenciju dijelimo na primarnu, sekundarnu i tercijarnu. *Primarna prevencija* je usmjerena na zdrave osobe, podrazumijeva uklanjanje rizika/uzroka bolesti i unapređenje općeg zdravstvenog stanja kako bi se spriječio nastanak bolesti. *Sekundarna prevencija* se odnosi na prepoznavanje ranih znakova bolesti kod prividno zdravih ljudi, kako bi se pravodobnom intervencijom spriječio razvoj manifestne bolesti te tako zaustavilo njeno napredovanje i sačuvao život i njegova kvaliteta. Takvo je rano otkrivanje bolesti uz posljedične rane intervencije najučinkovitija preventivna mjera kod mnogih modernih bolesti. *Tercijarna prevencija* je prepoznavanje i zbrinjavanje onih stanja koja se ne mogu u potpunosti liječiti, ali se pravovremenim intervencijama može spriječiti razvoj posljedica ili komplikacija bolesti. Primjeri preventivnih aktivnosti jesu sistematski pregledi, cijepljenja, skriningi u cilju ranog otkrivanja bolesti, mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti te promjena ponašanja kroničnih bolesnika u cilju sprječavanja razvoja kasnih komplikacija bolesti.

Ovim se Planom promicanja zdravlja postavljaju temeljne odrednice onoga što se u Istarskoj županiji želi postići na tom području, često iznad nacionalnih standarda.

2) Program mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti

Ovaj program mjera predstavlja podlogu za sve aktivnosti koje se na području promicanja zdravlja i prevencije bolesti obavezno provode u Istarskoj županiji. Zakonski i stručno je utemeljen na nacionalnom *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite*; na *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* te na nacionalnim strategijama koje se dotiču promicanja zdravlja i prevencije bolesti.

Donosi se s ciljem stvaranja dugoročne osnove (svakako podložne manjim modifikacijama shodno novim znanstvenim otkrićima ili zakonskim promjenama) na osnovi koje će se utvrditi početno stanje i vršiti povremena evaluacija zdravstveno promotivnog i preventivnog djelovanja na području Istarske županije.

Program mjera se sastoji od četiri zasebne cjeline:

- 1) Zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjećivanje (zdravstveno opismenjavanje)
- 2) Sistematski pregledi, skriningi i ostale aktivnosti u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti
- 3) Stvaranje okoliša koji podupire zdravlje
- 4) Mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti

Četvrta cjelina *Mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti* ujedno predstavlja i *Program mjera za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije za 2025.-2027. godinu* koji se mora donositi shodno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*. Detaljniji program mjera *Provedbe obvezatne preventivne DDD na području IŽ* donosi se u posebnom dokumentu na godišnjoj razini.

2. 1 Zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjećivanje (zdravstvena pismenost stanovnika)

OBRAZLOŽENJE:

Provođenje zdravstvenog odgoja i zdravstvenog prosvjećivanja zakonski i stručno je utemeljeno na *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite* i na nacionalnim strategijama koje se dotiču promicanja zdravlja i prevencije bolesti te je usklađeno sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Provedbenog programa Istarske županije*.

CILJEVI: promicanje zdravlja odnosno osposobljavanje građana da uvećaju mogućnost ovladavanja (kontrole) nad svojim zdravljem. Ideja promocije zdravlja podrazumijeva stvaranje potencijala za dobro zdravlje prije nego što zdravstveni problem ili ugroženost zdravlja nastupi. Ona je namijenjena i zdravim i bolesnim osobama, jer pomaže pojedincima da unaprijede vlastito zdravlje unatoč stanju u kojem se trenutačno nalaze te da preuzmu odgovornost za svoje zdravstveno stanje i povećaju kontrolu nad njim.

MJERE:

1. promicanje zdravlja i prevencija bolesti trudnica, novorođenčadi, babinjača, dojenčadi, male djece predškolskog uzrasta, djece školskog uzrasta, adolescenata i studenata,

- zdrave odrasle populacije, odraslih osoba s povećanim rizikom po zdravlje, žena, muškaraca, starijih osoba;
2. zdravstveno odgojni i edukativni rad s osobama s invaliditetom, kroničnim bolesnicima, učenicima, hospitaliziranim bolesnicima i njihovim obiteljima, budućim roditeljima;
  3. promicanje zdravlja, zdravstveni odgoj i edukacija stanovništva iz područja prehrane, tjelesne aktivnosti, ovisnosti (uključujući pušenje i alkohol), mentalnog zdravlja, dentalnog zdravlja (dentalno odgojni rad), reproduktivnog zdravlja i metoda planiranja obitelji te iz područja prevencije ozljeda, pružanja prve pomoći i oživljavanja (osnovno održavanje života i uporaba automatskog vanjskog defibrilatora);
  4. primarna, sekundarna i tercijarna prevencija specifičnih stanja i bolesti putem edukacije o spolno prenosivim bolestima, kardiovaskularnim bolestima, pretilosti, šećernoj bolesti, malignim bolestima, mentalnim poremećajima i ovisnostima, ozljedama i invalidnosti, ostalim kroničnim nezaraznim masovnim bolestima;
  5. davanje uputa, informiranje i savjetovanje o ispravnoj uporabi lijekova i medicinskih proizvoda te racionalnoj farmakoterapiji;
  6. razvoj i koordinacija rada u savjetovalištim za pravilnu prehranu i tjelesnu aktivnost, savjetovalištim za promicanje mentalnog zdravlja, savjetovalištim za spolno zdravlje, savjetovalištim za učenike i studente te članove obitelji;
  7. izobrazba osoba koje rukuju namirnicama, hranom, vodom te osoba koje na svojem radnom mjestu dolaze u neposredan dodir s kozmetičkim proizvodima;
  8. zdravstveni odgoj i zdravstveno prosvjeđivanje usmjereno prevenciji zaraznih bolesti;
  9. zdravstveni odgoj i prosvjeđivanje te informiranje i upozoravanje javnosti u zakonom predviđenim okolnostima vezanima za izbjegavanje ekoloških i epidemioloških čimbenika koji ugrožavaju zdravlje;
  10. provođenje aktivnosti vezano za nacionalne i županijske preventivne programe;
  11. mjere aktivnog i zdravog starenja i prevencije bolesti u starijih od 65 godina;
  12. mjere promicanja zdravlja i prevencije poremećaja jezika, govora, komunikacije i gutanja;
  13. savjetovanja o sigurnosti na radu, ocjenjivanje uvjeta rada radi zaštite od profesionalnih bolesti, ozljeda na radu i bolesti vezanih za rad, edukacija i savjetovanje radnika.

POSTUPCI: savjetovališni rad (individualno ili grupno), individualni savjeti pri redovitim kontrolama, posebni edukativni i preventivni programi, savjeti putem e-pošte, distribucija tiskanih zdravstveno-odgojnih materijala, edukacija edukatora, grupni rad, predavanja za velike grupe, kućne posjete patronaže, promoviranje zdravih stilova života, seminari, radionice, tečajevi, rasprave, edukacije vršnjaka, zdravstveni nadzor, medijska promocija i aktivnosti, praćenje morbiditeta i mortaliteta od KNB, tribine, okrugli stolovi, manifestacije, priprema edukativnih tekstova i audiovizualnih materijala, epidemiološke analize u svrhu pripreme preventivnih programa, konzultacije i upute, obavijesti za institucije od javnog značaja (zdravstvo, školstvo), javnozdravstvene intervencije za velike skupine; sestrinsko otpusno pismo; školske i izvanškolske aktivnosti, školski preventivni program, javnozdravstvene akcije, skupovi i kampanje; suradnja s civilnim udrugama, s medijima i sa drugim sektorima društva na provedbi intervencija za unapređenje zdravlja (gospodarstvo, policija, zaštita okoliša, urbanističko planiranje, itd.); zdravstveni odgoj u vrtićima i školama; akcijski plan za prevenciju pretilosti, hipertenzije i alkoholizma; suradnja i koordinacija sa drugim zdravstvenim djelatnicima unutar zdravstvenog sustava, upotreba digitalnih alata, druge metode

IZVRŠITELJI I SURADNICI: doktor medicine, specijalist opće/obiteljske medicine, specijalisti pedijatri u PZZ, doktor dentalne medicine, specijalisti ginekologije i opstetricije u PZZ,

patronažne sestre, specijalisti školske i adolescentne medicine, specijalisti epidemiolozi, specijalisti javnozdravstvene medicine, specijalisti medicine rada i športa, prvostupnici sestrinstva i medicinske sestre, magistar nutricionizma, magistar kineziologije, magistri i prvostupnici sanitarnog inženjerstva, sanitarni tehničar; specijalist gerijatrije, magistar psihologije, specijalist endokrinologije i dijabetologije, magistar socijalnog rada, prvostupnici socijalnog rada, magistar socijalne pedagogije, magistar edukacijske rehabilitacije, specijalist psihijatrije, dentalni asistent, primalja asistent, prvostupnik primaljstva, palijativni tim, tim zdravstvene njege u kući, zavod za socijalni rad, gerontodomaćice, civilna društva, Crveni križ, stožeri civilne zaštite, ostali liječnici specijalisti, magistar farmacije, magistar biologije, farmaceutske tehničar, magistar logopedije, specijalist hitne medicine, magistri/prvostupnici sestrinstva u djelatnosti hitne medicine

USTANOVE: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Opća bolnica Pula, Istarski domovi zdravlja, Nastavni zavod za hitnu medicine Istarske županije, Specijalna bolnica Rovinj, Istarske ljekarne, privatnici u Mreži javne zdravstvene službe i izvan nje

POKAZATELJI ISHODA:

1. izvješća zdravstvenih ustanova o realiziranim edukativnim projektima
2. godišnja izvješća udruga čiji je rad u zdravstvenom odgoju financiran putem javnog natječaja od strane Istarske županije
3. godišnja izvješća NZZJŽ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji

IZVORI FINANCIRANJA: HZZO, Ministarstvo zdravstva, Istarska županija, JLS u Istarskoj županiji

2.2 Sistematski pregledi, skriningi i ostale aktivnosti u cilju prevencije i ranog otkrivanja bolesti

OBRAZLOŽENJE: zakonski i stručno ovaj dio Plana je utemeljen na nacionalnom *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite* te na nacionalnim strategijama koje se dotiču prevencije bolesti. Usklađen je sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Provedbenog programa Istarske županije*.

Ovisno o fazi bolesti u kojoj smo intervenirali, prevenciju dijelimo na primarnu, sekundarnu i tercijarnu. *Primarna prevencija* je usmjerena na zdrave osobe, podrazumijeva uklanjanje rizika/uzroka bolesti i unapređenje općeg zdravstvenog stanja kako bi se spriječio nastanak bolesti. *Sekundarna prevencija* se odnosi na prepoznavanje ranih znakova bolesti kod prividno zdravih ljudi, kako bi se pravodobnom intervencijom spriječio razvoj manifestne bolesti te tako zaustavilo njeno napredovanje i sačuvao život i njegova kvaliteta. Takvo je rano otkrivanje bolesti uz posljedične rane intervencije najučinkovitija preventivna mjera kod mnogih modernih bolesti. *Tercijarna prevencija* je prepoznavanje i zbrinjavanje onih stanja koja se ne mogu u potpunosti liječiti, ali se pravovremenim intervencijama može spriječiti razvoj posljedica ili komplikacija bolesti.

CILJEVI: prevencija i rano otkrivanje bolesti odnosno provođenje aktivnosti kojima se pokušavaju spriječiti početak ili napredak određene bolesti ili nemoći.

MJERE:

1. sistematski preventivni pregledi uz savjetovanja trudnica, novorođenčeta i babinjača, dojenčeta, predškolske djece, školske djece, adolescenata i studenata, odraslih osoba s posebnim osvrtom na „ženko“ i „muško“ zdravlje, starije populacije, sportaša;

2. sistematski pregledi djeteta sa specifičnim rizicima po zdravlje i kronično bolesne djece;
3. sistematski preventivni pregledi kod liječnika dentalne medicine trudnica, dojenčadi, predškolske i školske djece i ostale populacije i preventivni postupci poput pečačenja, uklanjanja plakova, odstranjivanje zubnih naslaga, topikalne profilakse klorom,
4. sistematski preventivni pregledi koje obavljaju liječnici medicine rada vezano uz profesionalna oboljenja, sigurnost na radu, radne uvjete te opasnosti, štetnosti i napore pri obavljanju poslova;
5. sistematski preventivni pregledi osoba pod zdravstvenim nadzorom sukladno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*;
6. sistematski preventivni pregledi odraslih i starih osoba u cilju ranog otkrivanja kroničnih nezaraznih bolesti uključujući provođenje nacionalnih i županijskih programa ranog otkrivanja zloćudnih bolesti (rak dojke, rak vrata maternice, raka debelog crijeva).
7. provođenje nacionalnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti
8. sistematski pregledi i vođenje panela kroničnih bolesnika (šećerna bolest, hipertenzija, KOBP, racionalna farmakoterapija) u ordinacijama liječnika obiteljske medicine (novoprimiteljni bolesnici u skrbi, provjera rizičnih čimbenika)
9. rano otkrivanje poremećaja ponašanja i problema vezanih za mentalno zdravlje
10. aktivna skrb i pregledi kroničnih bolesnika s ciljem tercijarne prevencije (oboljeli od hipertenzije, šećerne bolesti, bolesti ovisnosti ...)
11. identifikacija čimbenika rizika u obiteljima kroz rad patronažnih sestara

POSTUPCI: sve mjere određene nacionalnim *Planom i programom mjera zdravstvene zaštite* pri sistematskim pregledima vezanima za pojedinu dob i pojedinu djelatnost; anamneza i pregledi u cilju otkrivanja rizičnih čimbenika i ranog otkrivanja bolesti, sveobuhvatni i ciljani sistematski pregledi, probiri; kontinuirano praćenje djece i odraslih osoba sa specifičnim rizicima po zdravlje i djece i odraslih osoba s kroničnim bolestima ili invaliditetom; provođenje nacionalnih i županijskih programa; zdravstveni nadzor

IZVRŠITELJI I SURADNICI: doktori medicine, specijalist opće/obiteljske medicine, specijalisti pedijatri u PZZ, doktor dentalne medicine, specijalisti ginekologije i opstetricije u PZZ, patronažne sestre, specijalisti školske i adolescentne medicine, prvostupnici sestrištva i medicinske sestre; specijalisti epidemiolozi, magistar psihologije, magistar socijalnog rada, prvostupnici socijalnog rada, magistar socijalne pedagogije, magistar edukacijske rehabilitacije, dentalni asistent, primalja asistent, prvostupnik primaljstva, magistar farmacije, farmaceutski tehničar, magistar biologije, civilno društvo, specijalisti medicine rada i športa; specijalist oftalmologije i optometrije

USTANOVE: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Opća bolnica Pula, Istarski domovi zdravlja, Specijalna bolnica Rovinj, privatnici u Mreži javne zdravstvene službe i izvan nje

POKAZATELJI ISHODA:

1. godišnja izvješća NZZJZ s podacima o zdravstvenom stanju stanovništva (pobol stanovništva)
2. godišnja izvješća NZZJZ s podacima o radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (sistematski pregledi)
3. rezultati provođenja nacionalnih i županijskih programa ranog otkrivanja zloćudnih bolesti
4. izvješća zdravstvenih ustanova o realiziranim projektima

IZVORI FINANCIRANJA: HZZO, Ministarstvo zdravstva, Istarska županija, JLS, poslodavci

2.3 Stvaranje okoliša koji podupire zdravlje

OBRAZLOŽENJE: briga za okoliš koji podupire zdravlje je utemeljena na nacionalnom *Planu i programu mjera zdravstvene zaštite*. Mjere su usklađene sa razvojnim prioritetima i mjerama iz *Provedbenog programa Istarske županije* te sa *Zakonom o zaštiti okoliša, Zakonom o vodama, Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju, Zakonom o zaštiti zraka, Zakonom o hrani, Zakonom o zaštiti od buke* i *Zakonom o gospodarenju otpadom*, kao i pod-zakonskim aktima donesenim temeljem navedenih zakona.

CILJEVI: poboljšanje zdravlja građana putem mjera kojima se unapređuje stanje svih sastavnica okoliša (zrak, voda, more, tlo) kao i zdravstvene ispravnosti hrane, onečišćenja bukom, svjetlosnog onečišćenja te sustava gospodarenja krutim i tekućim otpadom.

MJERE:

1. mjere za osiguravanje zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju i za potrebe hemodijalize;
2. mjere za osiguravanje zdravstvene ispravnosti hrane i dodataka prehrani;
3. mjere za osiguravanje zdravstvene ispravnosti predmeta opće uporabe;
4. mjere za sprečavanje štetnih učinaka čimbenika okoliša na zdravlje ljudi;
5. mjere za uzorkovanje i procjenu rizika vode za ljudsku potrošnju u prioritetnim objektima na parametre olovo i Legionella;
6. praćenje klimatskih promjena i njihovog utjecaja na zdravlje te predlaganje i provođenje mjera zaštite zdravlja;
7. praćenje kvalitete zraka (nadzor nad dišnim noksama i njihovim koncentracijama u zraku uključujući pelud);
8. praćenje kvalitete mora za kupanje, površinskih voda, sirovih voda izvorišta i bunara, bazena;
9. nadzor nad higijenom okoliša koji uključuje nadzor nad gospodarenjem krutim i tekućim otpadnim tvarima (gospodarenje komunalnim otpadom i otpadnim vodama);
10. nadzor nad bukom;
11. provođenje aktivnosti vezanih za pripremljenost i planiranje odgovora na krizne situacije koje imaju utjecaj na zdravlje (zarazne bolesti, prirodne katastrofe,...)
12. zaštita i unaprjeđenje okruženja.

POSTUPCI: mjere kontrole i održavanja, mjere sanacije, praćenje zdravstvene ispravnosti, epidemiološki nadzor, analiziranje, proučavanje, ocjenjivanje, izvještavanje, planiranje i provođenje monitoringa, predlaganje i provođenja mjera zaštite zdravlja ljudi, zdravstvo informacijski sustav, vođenje katastra deponija za smeće, skrb za sanitarno-tehničke uvjete za pravilno deponiranje otpadnih tvari i njihovo nadziranje; trajno izviđanje okoliša, kopna, površinskih voda, zraka, mora i dr., radi uočavanja rizičnih pojedinosti i skrb za njihovo otklanjanje, po potrebi uzimanje i analiza relevantnih uzoraka

IZVRŠITELJI I SURADNICI: specijalisti školske i adolescentne medicine, specijalist medicine rada, specijalist epidemiologije, uži specijalist zdravstvene ekologije, magistar i prvostupnik sanitarnog inženjerstva, magistar inženjer kemijskog inženjerstva, magistar inženjer prehrambenog inženjerstva, magistar medicinske biokemije i laboratorijske medicine, magistar inženjer geološkog inženjerstva, magistar inženjer biologije, prvostupnik medicinsko

laboratorijske dijagnostike, sanitarni tehničar, kemijski tehničar, prehrambeni tehničar, medicinska sestra, farmaceutski tehničar

USTANOVE: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, privatnici u Mreži javne zdravstvene službe i izvan nje

POKAZATELJI ISHODA: periodična, polugodišnja i godišnja izvješća NZZJŽ po pojedinim programima s prikazanim rezultatima:

1. program monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju
2. program ispitivanja zdravstvene ispravnosti hrane i predmeta opće uporabe
3. program praćenja kvalitete zraka
4. program praćenja kakvoće sirovih voda izvorišta i bunara koji se koriste za vodoopskrbu stanovništva i privrede pitkom vodom
5. program praćenja kakvoće mora
6. program sustavnog praćenja razine buke okoliša
7. program praćenja utjecaja rada ŽCGO Kaštijun na okoliš i zdravlje

IZVORI FINANCIRANJA: HZZO, Ministarstvo zdravstva, Istarska županija, JLS

2.4 Mjere prevencije i ranog otkrivanja zaraznih bolesti

OBRAZLOŽENJE: ova cjelina je ujedno i **Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti Istarske županije 2025.-2027. godinu** koji se mora donositi na županijskoj razini shodno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* te su u njoj aktivnosti detaljnije opisane. Opširniji program mjera *Provedbe obvezatne preventivne DDD na području IŽ* donosi se u posebnom dokumentu svake godine.

CILJEVI: zaštita građana od obolijevanja od zaraznih bolesti, nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti, suzbijanje epidemija

MJERE I POSTUPCI:

1. Provođenje programa obveznog cijepljenja, urgentnih protuepidemijskih cijepljenja i fakultativnih cijepljenja:
  - a) planiranje cijepljenja, distribucija cjepiva i nadzor nad provođenjem, evaluacija;
  - b) cijepljenje novorođenčadi, cijepljenje i docjepljivanje dojenčadi, male i školske djece te osoba sa navršениh 60. godina života protiv tetanusa (prema Programu obveznog cijepljenja u RH);
  - c) cijepljenje za posebne skupine stanovništva i pojedince pod povećanim rizikom;
  - d) cijepljenje protiv bjesnoće na indikaciju (nakon kontakta sa životinjom) i preventivno;
  - e) cijepljenja protiv gripe i ostala cijepljenja po epidemiološkoj indikaciji;
    - a) izdavanje podataka o cijepnom statusu;
    - b) cijepljenja radnika.
2. Nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti i suzbijanje epidemija:
  - a) obvezno prijavljivanje zaraznih bolesti, rano otkrivanje izvora zaraze i putova njena širenja te žarišta zaraznih bolesti;

- b) laboratorijska identifikacija uzročnika zaraznih bolesti u svrhu dijagnostike i nadzora nad provedbom;
  - c) zdravstveni nadzor nad kliconošama;
  - d) sprječavanje i suzbijanje epidemija;
  - e) kemoprofilaksa i seroprofilaksa djece i odraslih;
  - f) prevencija i suzbijanje bolničkih i nozokomijalnih infekcija u zdravstvenim ustanovama i ustanovama koje skrbe o starijima i nemoćnima;
  - g) prevencija i suzbijanje tuberkuloze;
  - h) izrada i provedba planova akcija u izvanrednim situacijama;
  - i) provođenje terenskih epidemioloških izvida i mikrobiološko uzorkovanje prema epidemiološkoj indikaciji;
  - j) zdravstveni nadzor nad određenim kategorijama zaposlenih osoba (rad s hranom, uslužne djelatnosti);
  - k) nadzor nad provedbom liječenja, hospitalizacija, izolacija i karantena;
  - l) održavanje stanja eradikacije poliomijelitisa.
3. Zdravstveni odgoj:
- a) izobrazba osoba koje rukuju namirnicama, hranom i vodom;
  - b) organizacija, stručna priprema, evidencija o polaznicima i provedba tečajeva »higijenskog minimuma« te provjera znanja, u skladu s propisima;
  - c) organizacija i provođenje zdravstveno-odgojnih edukacija stanovništva o prevenciji zaraznih bolesti od strane patronažnih sestara;
  - d) edukacija i informiranje učenika, studenata i roditelja koji odbijaju/odgađaju cijepljenje obaveznim cjepivima.
4. zdravstveni nadzor nad osobama u međunarodnom prometu; zdravstveni pregledi i mikrobiološki pregled (stolice, krvi) odmah po ulasku u Republiku Hrvatsku, a nadzor traje tijekom razdoblja inkubacije određenog za pojedinu zaraznu bolest za osobe koje dolaze u Republiku Hrvatsku iz država u kojima postoji bolest malarije, kolere, virusnih hemoragijskih groznica ili drugih bolesti određenih međunarodnim ugovorima, osobe koje dolaze na školovanje ili imigranti, azilanti i sl.
5. Nadzor nad kretanjem spolno prenosivih zaraznih bolesti i suzbijanje epidemija:
- a) mjere zaštite pučanstva od AIDS-a prema nacionalnom programu;
  - b) savjetovanje i testiranje na HIV, na ostale viruse koji se prenose krvlju i na sifilis;
  - c) unaprjeđenje ranog otkrivanja spolno prenosivih bolesti.
6. Sudjelovanje u osnovnim mjerama zaštite okoliša u svrhu epidemiološkog nadzora i kontrole:
- a) donošenje program mjera zaštita pučanstva od zaraznih bolesti na razini JLS;
  - b) provođenje preventivne i protuepidemijske dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD); izrada i ažuriranje baze podataka legala komaraca; praćenje invazivnih vrsta komaraca - vektora zaraznih bolesti te provođenje mjera njihova suzbijanja;
  - c) nadzor nad provedbom sustavnih mjera deratizacije i dezinsekcije;
  - d) nadzor nad vodoopskrbom i vodoopskrbnim objektima;
  - e) nadzor nad javnom i društvenom prehranom;
  - f) nadzor nad higijenskim i drugim uvjetima u objektima za proizvodnju i distribuciju hrane i namirnica;
  - g) nadzor nad primjenom mjera sustava HACCP u objektima i u osoba u proizvodnji hrane, vode i namirnica za ljudsku uporabu;
  - h) nadzor nad javnim objektima;
  - i) nadzor nad higijenom okoliša;
  - j) kontrola okolišno higijenskih uvjeta na radnom mjestu.

IZVRŠITELJI I SURADNICI:

doktor medicine, specijalist opće/obiteljske medicine, specijalisti pedijatri u PZZ, patronažne sestre, specijalisti školske i adolescentne medicine, specijalisti epidemiolozi, specijalisti javnozdravstvene medicine, specijalisti medicine rada i športa, specijalisti kliničke mikrobiologije, magistri i prvostupnici sanitarnog inženjerstva, sanitarni tehničar, prvostupnici sestrinstva i medicinske sestre; specijalisti infektologije, magistar farmacije, magistar biologije, ostali liječnici specijalisti

JLS, predškolske i školske ustanove, ustanove za smještaj djece i odraslih, pravne i fizičke osobe koje sudjeluju u proizvodnji i prometu hranom i smještaju, ovlašteni izvoditelji preventivne DDD, komunalna poduzeća, vodovodi, javne ustanove, sanitarna inspekcija

USTANOVE: Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Opća bolnica Pula, Istarski domovi zdravlja, Nastavni zavod za hitnu medicine Istarske županije, Specijalna bolnica Rovinj, Istarske ljekarne, privatnici u Mreži javne zdravstvene službe i izvan nje, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost

POKAZATELJI ISHODA:

1. izvješća o provedbi mjera DDD
2. godišnja izvješća NZZJZIŽ s podacima o zdravstvenom stanju stanovništva i radu zdravstvene djelatnosti u Istarskoj županiji (prijavljeni slučajevi novooboljelih građana, kretanje zaraznih bolesti, izvješća o cijepljenjima,...)
3. podaci iz mjesečnih biltena NZZJZIŽ o kretanju zaraznih bolesti u Istarskoj županiji

IZVORI FINANCIRANJA: HZZO, Ministarstvo zdravstva, zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici (unutar mreže javne zdravstvene službe ili izvan nje), JLS, pravne i fizičke osobe koje sudjeluju u proizvodnji i prometu hranom i smještaju, komunalna poduzeća, vodovodi

3) Županijski javnozdravstveni prioriteti na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u Istarskoj županiji

Županijski javnozdravstveni prioriteti biraju se zbog nemogućnosti istovremenog ulaganja u optimalni razvoj rješenja za sve zdravstvene potrebe i probleme stanovnika Istarske županije (ograničeni ljudski i materijalni resursi). Izbor prioriteta je utemeljen na objektivnim zdravstvenim i socijalnim pokazateljima i na mišljenjima stručnjaka i samih građana, u participativnom pristupu.

Dana 08. listopada 2024. godine održana je u Puli Konsenzus konferencija za odabir županijskih javnozdravstvenih prioriteta iz područja promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti. Na konferenciji je aktivno sudjelovalo 43 predstavnika upravnih tijela Istarske županije i jedinica lokalne samouprave, predstavnika stručnjaka s područja zdravstva i socijalne skrbi te predstavnika civilnog sektora. Sudionicima su predstavljene županijske nadležnosti i zakonske obveze na području zdravstva, dosadašnji rad na županijskim prioritetima u sklopu županijskih planova za zdravlje, stručni prikaz aktualnog stanja u županiji (slika zdravlja) te rezultati upitnika o potrebama unapređenja mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u Istarskoj županiji kojeg je u kolovozu i rujnu 2024. godine ispunilo 365 predstavnika građana, zdravstvene struke i uprave.

Sudionici konferencije su zajedničkim radom i konsenzusom izabrali slijedeća tri javnozdravstvena prioriteta na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti u Istarskoj županiji za naredno plansko razdoblje od 2025. do 2027. godine:

PRIORITETNO PODRUČJE 1: promicanje i unaprjeđenje mentalnog zdravlja radno aktivne populacije;

PRIORITETNO PODRUČJE 2: promicanje i unaprjeđenje mentalnog zdravlja djece i mladih s posebnim naglaskom na ekranizam;

PRIORITETNO PODRUČJE 3: prevencija i liječenje debljine s posebnim naglaskom na debljinu djecu.

Kroz rad u svim prioritetnim područjima poticati će se poboljšanje zdravstvene pismenosti stanovnika Istarske županije.

Početkom 2025. godine formirati će se županijske radne grupe za svako prioritetno područje. Detaljna operativna razrada specifičnih ciljeva, planiranih aktivnosti, pokazatelja ishoda, odgovornih izvršitelja i izvora financiranja, uz izvješća o provedbi istih, donositi će se, sukladno zakonskoj obvezi, na godišnjoj razini zajedno s operativnim planom aktivnosti iz Plana zdravstvene zaštite Istarske županije.

5. ZAVRŠNE ODREDBE

Pregled korištene literature

Akcijski plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2025. godine (NN 147/21)
Mreža javne zdravstvene službe (NN 49/24)
Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine (NN 147/21)
Plan i program mjera zdravstvene zaštite 2023. – 2026. (NN 127/23)
Plan zdravstvene zaštite Republike Hrvatske (NN 19/20)
Provedbeni program Istarske županije za razdoblje 2022. - 2025. godine (SN IŽ 34/21)
Strategija održivog razvitka RH (NN 30/09)
Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN 26/15, 37/21)
Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/21, 142/23)
Zakon o hrani (NN 81/13, 14/14, 30/15, 115/18, 18/23)
Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13, 98/19, 33/23)
Zakon o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19, 151/22)
Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21, 47/23)
Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 30/23)
Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22)
Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21)
Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)
Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 133/20, 147/20, 136/21, 119/22, 156/22, 33/23, 145/23 i 36/24)
Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21)

Pregled korištenih kratica

AIDS – Acquired immune deficiency syndrome
DDD – Dezinfekcija, dezinfekcija, deratizacija
EU – Europska unija
HACCP - The Hazard Analysis and Critical Control Points System
HIV – Human immunodeficiency virus
HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IŽ – Istarska županija
JLS – Jedinice lokalne samouprave
MZ – Ministarstvo zdravlja/Ministarstvo zdravstva
NN – Narodne novine
NZZJZiŽ – Nastavni zavod za javno zdravstvo Istarske županije
OPA – Operativni plan aktivnosti
PZZ – Primarna zdravstvena zaštita
RH – Republika Hrvatska
SN – Službene novine
UO – Upravni odjel
ŽCGO – Županijski centar za gospodarenje otpadom